

2010 VA ACABAR SENSE CERTESES DE RECUPERACIÓ AL MERCAT LABORAL

En aquest número 2 de Panorama Sociolaboral GADESO oferim un repàs als documents, estudis i anàlisis sobre el mercat laboral de les Illes Balears que s'han publicat des de la publicació del N°1 (novembre 2010) fins el gener de 2011.

Recordem que amb aquesta publicació digital la Fundació Gadeso vol oferir una lectura comentada dels estudis* més rellevants sobre el nostre mercat laboral que fan institucions públiques i privades, agents econòmics i socials i, fins i tot, investigadors i investigadores particulars.

*Clicant sobre els enllaços (en blau i subratllats) accedireu als distints estudis i informes

1.- UN COMENTARI PREVI

Encara que és un document d'abast estatal i sense cap informació desglossada per comunitats autònomes, consideram imprescindible mencionar l'[Informe Económico del Presidente del Gobierno](#), referit a l'any 2010. Aquest informe té interès en el context de PANORAMA perquè en el capítol 3 fa referència a les "Polítiques Actives d'Ocupació". És un document que contextualitza força bé la crisi del mercat de treball d'Espanya i, sobretot, és un resum del dèficits de les Polítiques Actives d'Ocupació espanyoles i un compendi de propostes de reforma.

En el moment de redactar aquestes línies, el Govern manté converses amb els interlocutors econòmics i socials amb l'objectiu d'assolir un Pacte Global sobre diverses reformes sociolaborals; entre elles, les PAO i les Pensions. A ambdós assumptes, l'Informe esmentat els dedica una atenció especial que ens permet conèixer la posició governamental sobre aquestes reformes.

2.- ALGUNES ANÀLISIS QUE ENS VAN QUEDAR PENDENTS

En aquest apartat –per mantenir una certa continuïtat amb el [número 1 de Panorama Sociolaboral Gadeso](#), recollim alguns treballs referits al tercer trimestre de 2010 que no es coneixien quan es va publicar la revista anterior. El primer dels quals és l'[Informe de Conjuntura del CRE \(UIB – “Sa Nostra”\) corresponent al tercer trimestre de 2010](#). En matèria laboral, el principal missatge que ens dóna és que **“creix l’expectació envers la continuïtat del procés de normalització laboral”** ja que *“la senda interanual negativa de l’afiliació de treballadors a la Seguretat Social ha continuat desaccelerant la seva intensitat al llarg del tercer trimestre de l’exercici (un -1,5% vs el -2,8% del 2n trimestre), període al tancament del qual es compleixen vint-i-cinc mesos consecutius de caiguda. Aquesta desacceleració de les dades negatives és present a tots els sectors econòmics, excepte al de la construcció”*. Per altra banda, l’informe del CRE posa èmfasi en l’augment del nombre de contractes registrats, encara que es mantengui la temporalitat, i en la disminució progressiva de la taxa d’atur registrat (especialment a les Pitiüses). Amb tot, l’informe acaba amb l’interrogant de si serà només un parèntesi.

La segona d’aquestes anàlisis referides al tercer trimestre de l’any passat són les [Dades trimestrals del Mercat de Treball](#) que elabora CCOO de les Illes Balears. Segons la nostra opinió, cal destacar tres punts:

- a) L’increment de la **població inactiva**, que presentava evolucions interanuals negatives des del segon trimestre del 2009.
- b) La baixada d’un -5,8% d’**afiliacions a la Seguretat Social** a l’àmbit de les *activitats associades a alta i mitjana alta tecnologia*. Tot i que no es correspon amb una elevada destrucció d’ocupació, és una dada rellevant que caldrà observar amb atenció, doncs si es consolida en els trimestres posteriors podria posar en qüestió els resultats de les apostes del Govern de les Illes Balears en matèria de R+D+i.
- c) Per una banda es reconeix que és prest per avaluar els **efectes de la reforma laboral** i, per una altra, s’afirma que *“sembla obvi que no solament no ha frenat la destrucció d’ocupació, sinó que, a més, no incideix en la taxa de temporalitat contractual, la qual continua sent molt elevada. Podem afirmar per tant que la nova Llei 35/2010 tampoc resulta útil per fer front a la temporalitat i a la precarietat laborals”*. En la nostra opinió, les dades incloses al document apunten a que caldrà esperar els resultats del quart trimestre per avaluar els canvis del mercat de treball deguts a la nova normativa laboral.

Un tercer document que creiem d’interès és la [Nota de coyuntura de empleo en turismo](#), que publica l’Institut d’Estudis Turístics del Ministeri d’Indústria, Turisme i Comerç. Dos són els punts que considerem més interessants: primer, que l’ocupació laboral en turisme és a Balears el 21,9% (la mitjana estatal és del 11,2%), i segon, que en el tercer trimestre de 2010 es produí una baixada interanual del -5,8%, la qual cosa contrasta amb alguns missatges excessivament optimistes que identifiquen al turisme com a sector que ha de solucionar la crisi del mercat laboral illenc.

Acabam aquest apartat amb un comentari sobre el document del [Observatorio de las Ocupaciones del SPEE-INEM sobre movilidad geográfica dels treballadors corresponent al tercer trimestre de 2010](#), que ens proporciona una informació qualitativa del nostre mercat de treball com ara la taxa de mobilitat: a Balears (8,39) és més baixa que al conjunt del Estat (11,97). És a dir, la nostra condició insular, l'elevat grau d'especialització i les sinergies del model de creixement dels darrers anys fan que es produeixi un relativament baix moviment de contractació de persones residents a Balears per treballar a altres Comunitats Autònomes.

3.- COM VA ACABAR L'ANY 2010?

Pel que fa a documents amb "vocació" de resum de tot l'any cal citar l'informe de la Confederació d'Associacions Empresariales de Balears (CAEB), titulat [Coyuntura Econòmica Balear 2010](#). L'informe ofereix dades i anàlisis fins el mes de novembre de 2010, emprant un to clarament més pessimista que les "oficials" expectatives de millora. A tall de exemple, oferim el següent comentari: *"se puede observar que, durante todo el período desde que se inició la crisis económica, la disminución del número de afiliados, en términos de variación interanual, ha sido mayor en Balears que en el conjunto de España contradiciendo muchas de las opiniones vertidas por profesionales de diversa índole. Aunque nos gustaría opinar lo contrario, parece ser que en función de la tendencia que sigue la curva de la tasa interanual de afiliaciones a la Seguridad Social, las afiliaciones seguirán disminuyendo en los próximos meses"*.

Els comentaris empresarials també són durs quan fan referència a l'**atur**, afirmant que la taxa decreixent interanual de l'atur a Balears ha estat, en gairebé tot el període de contracció econòmica, major que la d'Espanya. Com no podia ser d'una altra manera, es refereix també a la demografia empresarial i donen la següent dada: la taxa interanual del **nombre d'empreses** afiliades a la Seguretat Social ha disminuït un 1,5%, descens més agut que el registrat l'any 2009.

Per una altra banda, l'Observatori del Treball de la Conselleria de Turisme i Treball ha publicat el [tercer Baròmetre de l'Ocupació de les Illes Balears](#)¹, amb informacions del IV trimestre de 2010 i amb perspectives pel primer trimestre de 2011. Els resultats que ens semblen més significatius són els que fan referència a la variació de l'ocupació en el IV trimestre de 2010 respecte el IV trimestre de 2009: un 69,8% dels enquestats manifesten que han mantingut igual l'ocupació i un 26,4% contesten que, a la seva empresa, ha caigut. Només un 3,8% diuen que l'ocupació laboral ha crescut. Pel que fa a les expectatives de cara al primer trimestre de 2011, una immensa majoria (91,3%) afirma que mantindrà el nombre de persones ocupades, enfront d'un insignificant 0,1% que diu que augmentà la seva plantilla. La resta dels enquestats manifesten que les plantilles experimentaran caigudes d'efectius.

Hi ha dues informacions rellevants corresponent a tot l'any 2010, la d'[ocupacions amb més contractació](#) i la d'[activitats econòmiques amb més contractació](#). Ambdós registres són una bona informació per observar les tendències de canvi en

¹ Aquest treball consisteix en una enquesta realitzada telefònicament a una mostra de 832 empreses durant el mes de juliol de 2010 i que abasta les principals activitats econòmiques de les Illes Balears

la composició del mercat laboral i del patró de creixement balear. No se n'observen de significatives: les activitats relacionades amb l'hostaleria, la restauració i la construcció segueixen sent les activitats més dinàmiques. Cambrers, personal de neteja, personal per al comerç i personal de base per a la construcció són les ocupacions més demandades pel mercat.

Per acabar el repàs, farem referència a la [Nota de Conjuntura Laboral l'Observatori del Treball de la Conselleria de Turisme i Treball](#) i la publicació de la Direcció General d'Economia [El moment econòmic](#), ambdues de gener de 2011. Tot i tenir un contingut molt conjuntural, tenen el valor de ser unes anàlisis de les xifres del darrer mes de l'any 2010. Un any que, no es pot negar, va acabar amb seriosos problemes d'ocupació, amb una elevada preocupació per l'atur i amb escasses perspectives de millora a curt termini.

4.- CONCLUSIONS I OPINIÓ DE LA FUNDACIÓ GADESO

1. En la nostra opinió **és molt necessària la reforma de els Politiques Actives d'Ocupació (PAO)**. El propi [Informe Económico del Presidente del Gobierno de 2010](#) planteja aquesta necessitat quan afirma que *“En España, los programas de empleo llevan mucho tiempo siendo ejecutados sin haber sido sometidos a una evaluación en profundidad, que resulta especialmente relevante a la hora de plantear una posible reforma”*.

Aquesta reforma ha d'abastar tant els programes estatals que s'executen a la CAIB com els que es posen en marxa des de el Govern autonòmic. No és suficient que les administracions públiques inverteixin importants pressupostos en aquesta matèria; és tant o més important que s'inverteixi bé i amb una estratègia a curt i mig termini. La urgència dels problemes (gran nombre d'aturats i increment dels de llarga durada) no haurien de ser excusa per fer de les Politiques Actives d'Ocupació –especialment de les plenament autonòmiques– un híbrid de política passiva per intentar cobrir buits de la normativa estatal de protecció a les situacions de desocupació. **Els escenaris d'èxit de les PAO són els que aconseguen augmentar l'ocupabilitat² de les persones en situació d'atur**. En aquest sentit, encoratgem a la realització i publicació d'estudis sobre el nivell d'ocupabilitat dels aturats de Balears. El darrer que hem pogut consultar, titulat [La ocupabilidad de los parados registrados](#), és d'àmbit estatal i fou publicat el juliol de 2006. Per tant, és una anàlisi d'abans de la crisi i dels anys que a Balears hi havia una situació de quasi plena ocupació masculina i una taxa d'ocupació femenina molt alta.

² L'ocupabilitat de les persones, és la probabilitat estadística de trobar ocupació i, a partir d'aquesta probabilitat determinar les causes que incideixen en ella.

2. La baixada interanual del -5,8% de l'ocupació laboral en el sector turístic durant el tercer trimestre de 2010, té més correspondència amb l'anàlisi que des de Fundació Gadeso hem fet de la temporada turística de 2010 ([Quaderns Gadeso nº175](#)) i amb les percepcions de la ciutadania sobre aquest tema ([Quaderns Gadeso nº181](#)) i no tant en els missatges excessivament optimistes de les autoritats autonòmiques. És evident que en el sector turístic és on hi ha les majors possibilitats de millorar el mercat laboral de Balears però encara **no hi ha evidències** de que això s'hagi produït.

3. Dels informes analitzats **no es poden inferir tendències de canvi** en la composició sectorial del nostre mercat de treball. En aquest sentit, el més significatiu és, primer, que tot i que es mantenen les males expectatives de remuntada en la construcció, els aturats d'aquest sector no són ocupats a altres sectors d'activitat econòmica; i segon, que no hi hagi pràcticament variació en les ocupacions i activitats econòmiques més dinàmiques en matèria de contractació laboral.

4. La baixada d'altres a la Seguretat Social de persones estrangeres (especialment de països que no pertanyen a la UE-25), la relativament escassa disminució del nombre de codis de cotització de microempreses i la prolongació de l'atur de llarga durada són elements que ens permeten intuir que durant l'any 2010 ha crescut de manera rellevant l'**economia submergida** i/o l'**ocupació irregular**.

En qualsevol cas, una vegada es facin públics més informes del quart trimestre 2010 es podrà analitzar amb més fonament la realitat laboral de la nostra comunitat. Ho farem en el proper número de **Panorama Sociolaboral GADESO**.